

Výskumná štúdia NBS 6/2023

Ponuka alebo dopyt po úveroch? Meniaci sa vplyv trhových síl pri poskytovaní bankových úverov

Patrik Kupkovič

© Národná banka Slovenska 2023
research@nbs.sk

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke NBS
<https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-vyskumu>

Prezentované názory a výsledky v tejto štúdií sú názormi autorov a nevyjadrujú
oficiálne stanovisko Národnej banky Slovenska.
Práca neprešla jazykovou úpravou.

Netechnické zhrnutie

Po Globálnej finančnej kríze, Európskej dlhovej kríze a do určitej miery aj počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 sa ukázalo, že význam náhlych zmien v ponuke úverov ako zdroja hospodárskych cyklov nie je zanedbateľný. Náhle zmeny v ponuke úverov sú však len jednou stranou mince. Po mnohých krízach súvisiacich s trhom úverov sa neočakávaný pokles/expanzia ponuky bankových úverov a neočakávané zmeny v dopyte po úveroch stali dôležitými zdrojmi makroekonomických výkyvov.

Štandardným prístupom k skúmaniu zdrojov makroekonomických výkyvov sú štrukturálne VAR modely. Mnohé štúdie so znamienkovými a nulovými reštrikciami identifikujú šoky na trhu bankových úverov ako aj iné makroekonomické šoky a skúmajú ich dopady v rôznych ekonomikách. Nevýhodou týchto štúdií je, že hoci niektoré z nich identifikujú šoky v dopyte po úveroch, zameriavajú sa len na vplyv šokov v ponuky úverov na HDP a neskúmajú širší makroekonomický význam tohto šoku, ako aj šoku v dopyte po úveroch.

Táto štúdia skúma vplyv šokov na strane ponuky (banky) a dopytu (firmy) na trhu bankových úverov pre nefinančné spoločnosti (z hľadiska množstva úverov aj ceny úverov), ich širšie makroekonomické dôsledky (spätné väzby z úverových šokov do reálnej ekonomiky a naopak) a ich meniaci sa význam počas hospodárskeho cyklu. Vplyv týchto štrukturálnych faktorov kvantifikujeme pomocou štandardnej metodiky štrukturálneho VAR modelu. Okrem toho upravujeme všeobecný modelový rámec tak, aby bol vhodný aj pre ostatné krajiny EA.

Výsledky ukazujú, že šoky v ponuke úverov aj šoky v dopyte po úveroch sú dôležitými hnacími silami na trhu firemných bankových úverov s presahom do širšej ekonomiky. Význam týchto šokov sa v priebehu hospodárskeho cyklu mení. Okrem toho je tu evidencia, že tieto úverové šoky ovplyvňujú reálnu ekonomiku a naopak. Tieto výsledky majú dôležité politické implikácie:

- V krízových obdobiach boli pre trh s úvermi dôležitejšie šoky v ponuke úverov, zatiaľ čo v normálnych časoch boli dôležitejšie šoky v dopyte po úveroch. Toto zistenie má dôsledky pre tvorbu menovej a makroprudenciálnej politiky, keďže negatívne (pozitívne) šoky v ponuke úverov si vyžadujú inú politickú reakciu ako negatívne (pozitívne) šoky v dopyte po úveroch.
- Ponukové a dopytové šoky na trhu s úvermi mali na reálnu ekonomiku obmedzený, ale nie zanedbateľný vplyv. Tento obmedzený vplyv však nebol pre Slovensko neočakávaný a pravdepodobne je špecifický pre skúmanú krajinu. Slovenský bankový sektor bol počas nedávnych kríz relatívne zdravý a silný. Obmedzený vplyv úverových šokov, najmä v nepriaznivých scenároch, sa dal očakávať. Koniec koncov, šoky v reálnej ekonomike sú na

rozdiel od šokov na úverovom trhu veľmi širokou kategóriou štrukturálnych šokov a dalo sa očakávať, že budú hrať dominantnú úlohu.

- Empirická evidencia ukazuje, že menová politika ECB sa prenáša prostredníctvom bankového sektora, čo len podčiarkuje význam šokov v na trhu bankových úverov v našom modeli, výbere premenných a systéme identifikácie.

Príspevkom do literatúry sú (i) nová empirická evidencia o meniacej sa úlohe štrukturálnych faktorov v dopyte po úveroch v porovnaní so štrukturálnymi faktormi v ponuke úverov počas hospodárskeho cyklu a (ii) modifikácia metodiky štrukturálneho VAR modelu tak, aby okrem Slovenska bola vhodná aj pre iné krajiny menovej únie.